

Foglalkozási ártalom

Gyönyörű csillagos este. Október hűvössége húzta be a félig nyitott ablakok. A reflektor csóvjában önmaguk szépségében elmerült sárga, rozsdás, vörhenyesen tarka, hézagosszagos lombú fák suhantak hátra. A motor álmosítóan duruzsolt. Lámpa nélkül is hajthatott volna; a csaknem teli hold fényesen függött a néma táj fölött. Még öt kilométer és otthon van. Ma talán már nem hívják el, korán lefekhet és olvashatja tovább azt a jó könyvet... na mi az? — hajolt előre.

Két alak állt az út közepén, karjaikkal megállít jeleztek. Nem rendőrök, nem katonák. Nagyon határozottan állnak, nem mozdulnak.

Megállt, leengedte az ablakot egészen.

Az egyik — nem lehetett több 18 évesnél — behajolt és felkiáltott.

— Allati klassz! Egy vén ürge!

A másik — húsz év körül járhatott — eltaszította, feltépte az útját, karját megfogta és kiábrándította az ülésből; az úttestre zuhant. Lábai megakadtak a pedálokban; a férfi zakója gallérjánál fogva kihúzta egészen.

— Na! tünés a p...ba! — A kocsi nekünk kell!

Ilyesmit eddig csak filmen látott. Gyomra reszketett, belei görcsbe rándultak. Ösztöne biztatta: ugorj fel és rohanj innét, még jó, ha simán eltűnhetsz! — ezektől minden kitelik! — Anynyi szörnyűséget olvas az ember, de el sem tudja képzelni, hogy vele is megtörténhetik. Bal válla kegyetlenül sajgott, mióta a kövezetre esett.

De az a kis szaros! Vén ürge-nek nevezte! Igaz, már 58 éves, egy gyereknek vén. Azért örvendezett a nyavalyás, mert ugye, egy öreg hapsival könnyű elbánni: begyullad, semmi hézag — már vihetik is a kocsi.

A növekedő indulat kiszorította a gyomrából a félelem rágcsáit. Drága pénzen vette ezt a Ladát — egy! Neki munkaeszköze, de ha csak szórakozásból is használná! — ennek a két rablót jétszó „fiatal ürgeket” akkor sincs joga őt feltartóztatni. Kocsiját elvenni — kettő! Végül — nem adja — három!

Vörös volt már a képe a méregtől, de ott a földön fektében, a sötétben ez nem látszott.

— Na mi lesz?! Nem hallod?! Már tegez is! Nem is csoda, mert fölünyben érzi magát: az ürge a földön. Ide a kocsi, te meg mehatsz a francba! Hát

ilyen nincs! Ha rossz is lesz a vége, könnyen nem adja.

Felugrott, becsapta a kocsi ajtaját, hátát nekivetette.

— Figyeljenek, fiúk! Orvos vagyok, ügyeleti szolgálatban. Elvihetem magukat egy darabon. Lehet, hogy bármelyik percben beteghez hívnak; ezenkívül az autó magántulajdonom, tehát akkor sem adnám, ha nem lennék orvos.

A vékony, szakadt kis legény a bal lámpa fényében állt. Kopott farmert és nyitott dzsekit viselt. Most izgatottan kiáltott.

— Intézd már el! Jöhet egy járgány!

A másik előre lépett, karjait melléhez emelte, kezei ökölben.

— Utoljára mondom: pucolás!

Edzője, Vecsernyés Pista bácsi számtalanszor mondogatta: a bokszolás nem verekedés, hanem vívás, amit meg kell tanulni. Ha már muszáj verekedni, akkor útni kell — de akkor nagyot! — Három évnél tovább járt a klubba. Morogtak az ifjoncok, szidták együtt az öregot, amiért fél évig még kesztyűt sem húzhattak. Futás, ugrálás, kötélén végkimerülésig, erőfejlesztő gyakorlatok, árnyékboxolás, elmélet, ütések-védések gyakorlása hosszú hónapokon át. Az első edzések után alig tudott hazavánszorogni. De aztán öklözött nagy kedvvel, nem is rosszul. Egyetlen másodperc alatt peregetek le ezek a meglepően éles képek, de gondolkodásra, emlékezésre ezek a pillanatok a legkevésbé voltak alkalmasak.

A fiú ökle kivágódott — az orvos szinte rutinos könnyedséggel háritotta oldalra lazán behajlott karjainak oldalmozgásával. Ezt annak idején is jól csinálta. Egyre vadabban csapkodó ellenfele 8–10 ütessel kísérletezett, de az egyre dühösebben csépelődő öklök el sem érték a testét.

A fiatalabb továbbra is a fényben állt, két keze a dzseki zsebében, előredőlve hisztérikusan viselkedett.

— Készítsd ki, te marha!

Úgy látszott, ő a szellemi irányító; ettől az orvos megnyugodott. Még nem is ütött. A másik két lépést hátrált, zsebébe nyúlt, öklét hasához szorította. Erős, fémcsattanással kiugrott egy rugós kés penéje.

— Ezt szürom beléd, vén disznó!

Ez már valóságos krimi! Egy dulakodásnál komoly baj lehet. A félelem a tarkójától a keresztcsontjáig nyúlhat, egy pillanatra vizelési inger is elfogta.

— Na nem baj, hapsikám — veregette meg a vállát a lány —, ott van a gatyámban a cigi meg a gyufinger, hozd ide.

A fiú megszeppenően hallgatott. Nem értette, hogy hol és mit rontott el; a szobát rendezésen kitakarította, pedig igazából, nem is hitt a barátjának, aki női ígért — és még meg is borotválkozott a hajmosás után, csak akkor indult a diszkóba.

— Többet nem megyek — határozta el magában —, nem nekem való az ilyesmi.

— Na mi van, megkukultál? — kérdezte a lány. Arcára felkapaszkodott a gyufa reszkető lángja.

— Milyen szép vagy — sutogta a fiú.

— Hideg van itt — mondta a lány. — Nem fűtesz, apafej?

— Nincs olyan nagyon hideg — gyözködött a fiú. — Meg kell szokni.

— Nem úgy gondoltam — mondta a lány türelmetlenül. — Te azt mondtad, szép vagyok. Megmagyarázzam, hogy hogyan fűtsél?

Es a fiú otthon találta magát, a faluszéli tó partján — Ilonka áttetsző mozdulatokkal húzta magába, le, a mélybe; de most nem félt semmitől, nem fultoklott, és hirtelen úgy érezte, át tudná úszni talán még az óceánt is.

— Ilonka — sutogta, amikor görcsbe rándult.

— Nevezhetsz így is, ha ezt csíped — csúszott ki alóla a lány. — Maradt még valami pia?

Ittak. Az almabor a fiú ádámsutkája kapaszkodott, s megrázta kegyetlenül.

— Na, ha már itt van, nézzük hogyan tanult mára!

Torkomban gombóc van. Látja, hogy nem készültem, s már be is véste a nagy egyest. Már hallom a következő felelő nevét, aki engem hibáztat azért, mert nem húztam az időt. Egy pillanatra gondolkodom, majd a helyemre megyek. Nem monok meg semmit a tanárnak, hiszen úgyis tudja, hogy utálok a matekot. Az egysesimből meg még ráérek ötösöket csinálni a jövő órára is.

TORNAI HELGA

Fusson el? Késő. A régi tanácsot kell megfogadni.

Két gyors lépés, balegyenes utánzás, egy tized másodperccel utána jobborog az állra. O, Pista bácsi! Mert azt tudta, hogy ökle fájni fog, de hatalmasat roppant a jobb válla is. (Nem ér fiam az ütés semmit — az csak maszatolás, ha nem viszi magával a test lendületét!) Hát most vitte! — az ijedtség miatt is — ezt érezte a vállában. Most két ugrás jobbra — közben hallotta, hogy a fiú lezuhant — bal kézzel megragadta a dzsekit a sovány nyaka alatt.

— En nem csinállok ki, de fenytést kapsz, ifjú ürge barátom!

Visszakézből berántott és csattant a hatalmas pofon; lendült rögtön a második is, de ez már enyhe csapott horog képében.

Kíméletesen fektette le a papírsúlyú gyereket; kicsit szégyellte is magát.

Beült a kocsiba. A motor közömbösen járt egész idő alatt. Alig három perc múlhatott el, hogy lefékezett. A hold némán figyelt, valahol messze kutya ugatott.

Ötven métert ha ment; csikorgva megállt. Az út közepén fekszenek. Valaki áthajt rajtuk! Rükvercbe kapcsol és visszagurult. A nagyobbik a hasán feküdt és nyögött, a sovány nem mozdult. Gondosan megvizsgálta pulzusukat. Aztán az árok széléig húzta az alélt testeket.

Hazáig mardosta a lelkismeret: talán túl nagyot ütött? esetleg agyrázkódás? Csak ne felejtsek ott sokáig; hűvös, az este, a fű harmatos, még megfázhatnak. Egy cseppet haragudott is magára az érzélgős szakmai ártalom miatt.

De azért fűtyürészett, miközben a garázs zaráival hallgatott.

BANKI MIHÁLY

— Na mi van, apafej? — húzódott félre a lány. — Kidobod a taccsot?

A fiú hallgatott. Idegennek érezte magát, vendégnek saját alberleti szobájában. Vendégnek, mert ez a lány vendégként bánt vele — hiszen ő otthon van, bárhova kerül, bárkinek is az ágyába.

— Mi van? — rázta meg a lány. — Nyögd már ki!

— Semmi — vont a vállát. — Arra gondoltam, hogy hazamegyek.

— Hát nem ez a kéglid? — csodálkozott a lány.

— Nem. En falusi vagyok.

— Ja — csapott a homlokára a lány. — Azért vagy ilyen lökött!

— Otthon csillagok vannak — mondta halkán a fiú. — Ennek a luknak ablaka sincs.

— Nem kötelező városba jönni — vágta rá a lány. — Avas a dumád.

— És otthon egyértelműek a mozdulatok, a szavak — sóvárgott a fiú.

A lány felállt.

— Na, lököttkém, tájold be nekem a fürdőszobát — mondta.

— Otthon most a combjaid között átsütne a hold — merengett a fiú. — Olyan lenne, mint egy vasvilla, s fekete szénát hordana a hasad alá...

— Talán nem csináltam jól?! — feszült meg a lány teste.

— Fogadjunk, hogy még a nevetem sem tudod — mondta szomorúan a fiú.

— Nyert, oké, gyászvitézkm, nem tudom — felelte a lány, és nagyot húzott az almaborból. — De most már kivezethetnél a hülyék földjéről.

— Nincs fürdőszoba — mondta a fiú.

— Es most mit csináljak?! — csattant föl a lány.

— Ott a lavór — mondta, és befelét fordult. Hallotta, ahogy a másik a konyhában csörömpöl, és arra gondolt, milyen jó lenne, ha sohasem jönne haza a főbérlő. Aztán a barátja jutott eszébe: kösz, hogy segítettél, én biztosan nem tudtam volna fölszedni ezt a lányt, jól tetted, hogy azt mondtad, kicsit dinka vagyok, mert úgy látom, ez nagyon tetszik neki. Kösz a tanácsot is, de mégse maradok itt a városban. Ilonkát látom mindig, nagyon hiányzik,

Takács Tibor

Pintér József képei között

Színek. Láz. Kékek, barnák és a zöldek. és forróság és ráncsap a hideg! Áttetsző füzesek, tisztai földek. színek, nekem is és mindenkinek! Víz, föld, ég, nap és folyó és egy teljes világkép ez, festve tökéletes, egyszerre hideg, forró s engedelmes, egy megélt férfikor világa ez! Lebukó nap a víz fölött és útra a rezzenetlen víz, tombol a nyár képek világok, széttörve, lehullva és öszerakva mind élő a táj!

Embert nem látok, és mégis kimonom: az ember itt élt, itt járt, itt volt otthon!

Simai Mihály

Keresztelések

az igazságnak nincs neve közelítései csupán szavaim mondókáitok már-már szánalmasak vagyunk ahogyan futunk és táncolunk lakodalmán keresztelődjen s miközben ő a ritmusunk — bensőnkét átengő zene — megpróbáljuk kimondani és csak az EN és csak az Ó és csak a TE

zörgünk saját nevünkkel és e folytonos keresztelés közben nyilván már ő se tudja gúnyoljuk-e becézük-e

most is ő hív, érzem, lassan süllyedek, süllyedek... süllyedek...

A lány a lavór fölött gubbasztott, s próbálta kigondolni, mit mond majd holnap. Jónak jó volt, de hát nem normális a fickó. Még hogy a combjaim között a hold... jó vicc! Es mindig elnézést kér! — nevetett föl.

A fiút az ágyra görnyedve találta.

— Na, ez ám az ünnep — morogta, ahogy a lepedőre nézett.

A hajánál fogva felemelte a fiú fejét:

— Na, mit segítsek, vadegér? — Szeretlek — nyögte a fiú.

— Maradj itt. Szeretlek.

— Azaz — bólogatott a lány —, jobb időpontot nem tudtal választani, ütődöttkém? Na, kell még? Behozzam a lavórt?

A fiú bólintott.

— Nagyon egyedül vagyok — nyöszörögte. — Hagyd, hogy szeresselek.

— A téren bármikor megtalálász — vont vállat a lány.

— De én nem így akarlak — mondta fejfájósan a fiú. — Hát nem érted? Szeress engem, csak mert én is szeretlek, és mert úgysem tudsz több embert szeretni egyszerre.

— Flúgos vagy te, pajtikám — legyintett lemondóan a lány. — Szívesen lefeszem veled, de tizenhét éves vagyok, és abszolút nem vidékiekről álmodom, meg kell mondjam.

— De én feleségül veszek — mondta a fiú. — Odaadom neked a holdat, a hajadba teheted, a homlokod fölé.

— Kös. Melyik bizsuzabárban láttad?

— Nem, nem így — csuklott a fiú. — Komolyan gondolom.

— Na, pá, gyászvitéz — intett a lány —, a téren megtalálász.

Az ajtó csapódása még sokáig visszhangzott a fiú zavaros fejében: végül tántorogva felállt, és meztelenül kibotorkált az előszobába. A sötétség, mintha bútor lett volna — beleütközött állandóan.

— Talán a holdra csapta rá az ajtót! — remült meg. — Talán elvitte magával!

S míg öklendezve lekuporodott, hogy a főbérlő ott találjon rá majd, az előszobában, arra gondolt, hogy valamit végleg elloptak tőle — s bár nem tudta, mi az, abban biztos volt, hogy nem ennek a lánynak akarta adni.

DEÁK MÓR

A matek

Egy-kettő, egy-kettő. Hallom a másodperceket. Még csak öt perce csengettek be. A tanár már beírta a hiányzókat. Nyílik a sárga borítás napló. Egyre jobban közeledik a nevemhez. Jaj, csak most úszszam meg, csak most! Megtanulok mindent, csak most ne feleljek!

Valakinek nézegeti az osztályzatait. Lehet, hogy már nálam jár. A kezem izzad, a homlokomon gyöngyözik a veritek. Idegesen tépegetem a füzetem sarkát. Mi lesz, ha megnézi a házi feladatom? Még az sincs kész. Nem, most már késő, most már nincs időm megírni. Ott van a Solymosi, miért nem őt felelteti? Ő is kétesre áll. Kinek a menzajegye van a térémen? Az a hülye Bakonyi mindig csak mosolyog. Utálok azt az undorító benyálizós képét. „Igen, tanár úr, úgy lesz, tanár úr.”

Hű, tényleg kezdek rosszul lenni. Fáj a fejem meg a győmróm. Nem ittam meg még a kakaómat sem. Most kellene elaludni, akkor biztosan nem feleltetnének. Egyszer olvastam egy könyvet arról, hogyan lehet mester-séges eszméletvesztést előidézni. Nem, azt itt nem lehet megcsinálni. Igen, ha a tanár felállt, akkor megmondom, hogy elegendem van; utálok a matekot. Kiveszem a